

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 80— Cor.
 Pe jumătate an 40— .
 Pe 3 luni . . . 20— .
 Pe o lună . . . 7— .
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 100 franci
Telefon
 pentru oraș și Interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 1 Gor.
 Manuscrisurile nu se in-
 napotază.

Preoți cu crucea 'n frunte!

Se apropie zorile unei nouă vieți. O lume veche, zidită pe suferinți și nedreptate, trece, se prăbușește cu vuet mare, ca să facă loc unei lumi noi, cu cer nou și pământ nou. Vine lumina, care va șterge ura de veacuri din popoare, va șterge și lacrimile de pe fețele celor obidiți, celorce atât de mult au suferit.

Ideia mântuitoare a marelui apostol al libertății popoarelor, prezidentul Wilson, pătruns-a în toate colțurile lumii și a luminat toate adâncurile ei. De-acum fiecare popor e stăpân pe soarta sa.

Neamul românesc de veacuri a oftat după ziua aceasta, pentru că de veacuri a însetat după dreptate. Și astăzi nimic nu-l va abate dela hotărârea tare, de a dispune singur de soarta sa. În aceste zile se scrie pe veacuri cartea neamurilor — și cartea neamului românesc.

De se va scrie bine, fericiți vom fi; de se va scrie rău și acum, nenorociți vom rămâne în veci vecilor. Acum dar e clipa supremă să stăm bine, să stăm cu frică și să luăm aminte cum ne împlinim datoria față de neam.

— **Comitetul și Consiliul național român,** în mâinile cărora sunt depuse destinele neamului, și-a spus cuvântul în ședința ținută în Arad. Pe cale pașnică, dacă se poate, ori în caz de necesitate cu alte mijloace ducătoare la scop, dar oricum trebuie să se realizeze dreptul națiunii române de a dispune singură asupra sortii sale.

Comitetul și Consiliul național au vorbit sute de mii și milioane de Români ca o armată nebiruită le urmează. Să meargă numai rezoluți pe calea începută.

Din frământările acestea mari toți factorii trebuie să-și ia partea cuvenită. Nu poate rămâne departe nici Biserica națională. Biserica a avut în trecut frumoasa chemare de a păstra curat sufletul românesc. Ea a trăit cu neamul, a suferit cu el și împreună s'a hucurat în clipele mai liniștite ale neamului.

Din vremi bătrâne, de demult, biserica a fost locul unde sufletul românesc năcăjit și asuprit a aflat scăpare și alinare. Și până astăzi ea a dat prilej tuturor elementelor de bine de a se sfătui și în lucrurile de folos neamului. Pentru toate facerile de bine cu mândrie și cu drag am privit totdeauna la biserică, și ne-a fost fală, că avem o biserică națională.

O biserică — care de veacuri a împărțit soarta neamului în bine și în rău — nu va lipsi dela împlinirea datoriei sale nici în aceste momente mari. Am crezut aceasta și nici pe o clipă nu ne-am îndoit, căci este firesc ca așezământul acesta venerabil și sfânt după umilirile suferite alături cu națiunea, acum împreună să se bucure și în zilele de mărire și de înălțare.

Și biserica și-a spus cuvântul.

Circulara Preasfințitului Părinte al Caransebeșului, dr. E. Miron Cristea, ținuta deamănă, românească a părintelui episcop dr. Valeriu Traian Frențiu la adunarea națională dela Lugoj sunt dovezi vii, că biserica înțelege doliul zilelor mari și că în ea află răsunet aspirațiile, visul neîmplinit, stropit cu lacrimi al neamului.

O, ce iconă frumoasă ne vrăjește înaintea ochilor circulara Preasfințitului Părinte! — Noi — ceice de veacuri pntru alții am lucrat, pentru străini ne-am rugat — avea-vom stăpânirea noastră națională. Pentru stăpânirea aceasta, pentru marele sfat al națiunii ne vom ruga; pentru ele vom cere ajutorul lui D-zeu ca să le ierte păcatele, să le lumineze mintea și să le ajute ca toate lucrurile lor să le facă spre binele obștesc.

Fericiți suntem, cari am ajuns să auzim muzica acestei frumoasă, de trei ori fericit Părintele, la care a biruit gândul și a trimis turmei sale credincioase solia aceasta frumoasă a viitorului!

Nu vom uita niciodată solia aceasta a Preasfințitului dela Caransebeș și ținuta deamănă dela Lugoj a Preasfințitului Episcop dr. Valeriu Frențiu.

Suntem siguri, că în curând toți Episcopii români, ne vor înviora cu asemenea pildă, căci doar Sfinții lor simțesc cu neamul. Dumnezeu sfântul i-a pus judecători și apărători peste sufletele noastre, iar biserica națională le-a mai dat și cinstea de a fi interpreții și apărătorii aspirațiilor naționale.

Și acur toți cu un cuget și cu o simțire să sprijinească lucrurile Sfatului național.

Preoți români, împliniți cu frică și cu cutremur chemarea preotului istoric. Părintele Episcop al Caransebeșului și acel al Lugojului au dat pildă de însufățire și simțire românească și pilda aceasta trebuie să răsune în sufletele tuturor Românilor. Preoți și învățători, ziua vieții a sosit și pentru neamul românesc. Voi cunoașteți bine durerile și năcazurile țaranilor români, urziți din lacrimi și sudoare, lucrați din toate puterile, pregătiți oamenii pentru marele praznic, care va aduce obșteasca înfrățire, obșteasca fericire și obștescul viitor; va aduce și fericirea de veacuri visată a națiunii române.

(II).

Constituirea comandei supreme a Gardelor naționale române din Ungaria și Transilvania.

Consiliul gardei naționale din Arad și-a ținut în ziua de 11 Noemvrie st. n. a. c. adunarea constituantă, sub prezidiul comandantului dl maior Vlad, numit de C. N. R.

Decisiunile s'au adus în înțelegere deplină în urma unui plan fixat de dl căpitan dr. Avramescu.

În cursul ședinței garda națională a putut saluta în mijlocul ei cu mare însufățire pe mult iubitul și cel mai zelos luptător al nostru, membrul comisiei executivă a C. N. R. pe dl dr. Ștefan C. Pop, care a adresat oficerilor, sol-

datilor și poporului adunat următorul discurs dictat de înălțătoarele idei ale egalității, libertății și frățietății:

„Mă adresez către voi fraților — a zis dl Pop — cari prin ostași reprezentați poporul românesc cuminte și cinstit, iar prin oficeri toată floarea, toată așa numita inteligență a neamului.

În haosul de astăzi să luați la cunoștință, că numai și numai C. N. R. este chemat să vă dea de-o parte directivele de lopsă, de altă parte să se pertracteze în numele întregului neam cu puterile entității învingătoare cari garantează intruparea dorințelor noastre și cu celelalte țări, cu cari am trăit odinioară în legătură de stat.

Voi sunteți chemați în primul rând, să susțineți și să restabiliți ordinea. Când ordinul C. N. R. vă trimite pe la satele românești, să mergeți ca frate la frate, ca luminătorii și voitorii de bine ai poporului.

Poporul nostru este cuminte și blând. Răsvătirile ce s'au făcut în unele locuri nu sunt urmările bolșevismului, pe care îl persecutăm, ci mânia justă a bietului neam, care după secolii lungi ai iobăgiei a răsunat rada oligarhiei despoie toare. Să judecăm poporul după trecutul său și atunci vom pricepe fierberea și neliniștea lui în zilele aceste de desorientare....

Coboriți-vă la el, luminați-l, ridicăți-l și veți vedea, că este demn de libertatea și drepturile câștigate. Spuneți-i că după atâtea suferinți și se va face dreptate; promiteți-i că tot ce a îndurat și se va răsplăti, că și se va împărți pământ, că fietsecare om muncitor va fi împărțit de bogățiile pământului.

Explicați-i că dușmănia între popoare nu mai are rost, deoarece libertatea, frățietatea și egalitatea sunt comori comune. Dușmăniile, ce se fac și acum, provin din neștiință, pentru că cei cari se răfuiesc sunt îndemnați tot de un cuget și o dorință, și dacă s'ar cunoaște unii pe alții și-ar da mâna ca frații.

Băgați de seamă fraților, că cu domni de ieri nu putem lucra împreună. Ei nu se știu împăca cu soarta să abdică de puterea asupra noastră, de azi pe mâine. Ei au dispus de o organizație de 60 de ani și numai azi înțelegem rostul dărilor plătite, după ce am văzut, că Austria cu toată putrețimea ei a azistat 4 ani în contra atacurilor puternice, bazată numai și numai pe teroare și pe tezaurul imens de război.

Noi nu dispunem de rame trecătoare, ci de tăria poporului, peste care au trecut atâtea urgenții a veacurilor. Să fim precauți în organizarea noastră, să nu provocăm să nu înscenăm vărșări de sânge. Să fim înțelepți ca șerpii — cum spune scriptura — pentru că ce nu putem câștiga azi, vom primi mâine cu siguranță.

Luati în seamă că noi, naționaliștii de ieri, am pierdut mal mult în război. Noi am fost purtați pe toate fronturile și neconștienți am căzut prada urgiei, noi luptători ai cauzei nedrepte. Ne aducem aminte de fărădelegile îndurate, dar nu vrem să ne răsbunăm. Dreptatea cese va face va ajunge pe toți vinovații!

S'au încercat din partea domnilor de ieri apropieri pentru cooperare. Le-am respins, pentru că nu mai avem încredere. Poporul nostru este înțelept; inteligenta noastră este la culmea chemării și nu ne lăsăm ademeniți. Nu primim mînte dela ei și nu ne depărtăm de ținta noastră, să hotărâm noi înșine asupra sortii noastre! Fiti cu încredere în consiliul vostru național, pentru că acesta stă neclintit ca zidul în apărarea drepturilor noastre!

Noi vrem înțelegere frățească cu toate popoarele. O vrem și cu poporul maghiar democratizat. Nu avem arme, nu avem mașini puternice de război; arma noastră este tăria neamului românesc și ajutorul celor mai mari popoare ale lumii. Le suntem vecnic mulțumitori

și avem toată admirația pentru nobilele națiuni, care ne-au eluat libertatea!

Nu suntem însă lași și acum, ajunși la libertate, dacă va pretinde soarta, vom lupta pentru drepturile noastre până la ultima picătură de sânge!! (Viț aclamări).

Strămoșii noștri Romani, cu 2000 de ani înaintea, au fost stăpânii lumii și au răspândit sămânța culturii pe întreg pământul cunoscut. Aveau o zicală înțeleaptă: „Ordo est anima rerum”. Vi-o însemnați și urmați-o. Stăpâniți-vă, fiți calmi, fiți cu mintea întreagă! Inchideți crismele, în cari se înveneză sufletele și prin cari vă slăbesc puterile. Grijiți, ca aceste morminte ale cinstei și ale moralei omenești să fie închise deocamdată, pentru că în împrejurările de azi, nesigure, ele ar fi izvorul tuturor păcatelor.

Fiți mari la suflet și nobili la inimă. Ocrotiți și ajutați și pe cei cari au păcătuit în contra voastră, pentru că ora răsplătirii drepte nu este departe!... În condițiile de pace este plănuit un așa numit Tribunal Internațional, care își va avea secțiile în toate centrele lumii și va condamna, după cum vor merita, pe toți aceia, cari au greșit și păcătuit în contra voastră și în contra principiilor umanitare!

Aceste ce le-am spus sunt nu numai dorințele mele, ci sunt poruncile Consiliului național român și a întregii națiuni române. Îndepliniți-le toți și întru toate, pentru că acei cari se vor opune, vor purta osânda cea mai grea a vieții: îi va ajunge urgia neamului întreg.

În numele Consiliului național român încredințez pe dl major Vlad cu organizarea Gardelor naționale române.”

D. dr. Șt. C. Pop a fost viu aclamat și sărbătorit de mulțimea adunată. A răpit inimile, a înălțat sufletele și a cucerit mințile.

D. maior Vlad — ostasul distins, bărbatul întreg, cu înfășoșarea unui legionar roman, care, durere, în serviciul străine nouă, a câștigat admirația mai marilor și inimile supușilor — a răspuns scurt și hotărât:

„Suntem ostasi și nu vom vorbi multe. Avem să lucrăm și vom lucra. Suntem pregătiți însă să și luptăm, dacă va fi de lipsă și să jertfim tot ce avem pentru cauza noastră sfântă!

Rugăm Consiliul național român să dispună de noi și să ne țină în curent cu cele ce se vor petrece, pentru că din aceste vom lua duh și putere!”

Spre lumea nouă...

Situația în Ungaria.

Situația generală

a schițat-o ministrul prezident *Károlyi*, în ședința Consiliului național maghiar, Duminecă, astfel:

Trupele sârbești sunt în Neoplanta și înaintează în marș forțat spre interiorul țării. Au atins deja liniile Panciova—Vârșet și Panciova—Antalfalva. Germanii deteriorează, armul pretundenți sinele și năzuiesc să împiedece înaintarea trupelor sârbești. Intre trupele sârbești și nemțești e în urmare stare faptică de războiu. Neiscăzând contractul de armistițiu, Ungaria devine teritor de războiu și între antanta și Germania se vor întâmpla ciocniri.

Trimisul guvernului maghiar a rentors din Praga. Cehii au hotărât la serbarea lor națională, să ocupe teritoriile ungurești, la cari aspiră. Au și intrat în țară trupe cehice și înaintează în tempo repede. După toate probabilitățile plănuiesc să ocupe partea de miazănoapte a Ungariei, din sus de Pojon, Vác, Gyönyös, Tokaj, Coap, până la comitatul Maramurășului. Asta va să zică vre-o 17—19 comitate.

E grea situația și din partea Românilor. Politica internă a României e statornic neliniștită, tulbure, iar dispoziția sufletească a Românilor din Ungaria e foarte agitată. În deplina cunoaștere a dreptății și neputinței noastre fizice ne putem răzima numai în drept. De aceea propun, să iscălim contractul de armistițiu cu generalul D'Esperay. Dacă l'am iscălit, ocupările vor însemna violare. Oricine pătrunde în țară, protestăm, apelăm la judecata popoarelor culte, dar armă nu ridicăm asupra-le, pentru că noi vrem să ținem în cinste contractul de armistițiu.

E nevoie de urgență de consimțirea Consiliului

național pentru încheierea contractului, pentru ca autoritatea Consiliului să ușureze sarcina grea a guvernului.

Contractul definitiv.

Károlyi a comunicat apoi Consiliului maghiar telegrama, ce-am dat-o ieri la „Ultimele știri”. *Răspunsul statului din Versailles* respinge în mod diplomat, dar aspru cererea guvernului maghiar, de-a se garanta granițele de azi ale țării până la conferența de pace.

Guvernul a iscălit contractul, respective a intrat definitiv în vigoare. În vederea situației, ce era de făcut?! Resignarea. Acum reiese adevăratul rost al vorbelor din Belgrad: „Nu neutrală, ci învinsă!” *Károlyi* ar fi plâns; l-a mângâiat *Hock*, zicând între altele: „Nu tu ești de vină!”

Opinia publică încă nu mai e prea agitată. S'a împăcat și ea. Mereu, mereu. Condițiile s'au publicat și oficios. Teritoriile fixate în punctul 1. trebuie evacuate în restimp de 8 zile dela intrarea în vigoare a contractului (Duminecă). În comentariul, ce-l face „*Világ*”, spune: „Trebuie prin urmare să evacuați toate teritoriile locuite de Sârbi și Români”.

Tara ungurească republică.

Consiliul național maghiar a dat o proclamație: E vremea să se fixeze noua formă de stat. Germania e republică, Austria nemțească — latifundul Habsburgilor — e republică. Timpul e chestie de viață. Provoacă toate consiliile naționale maghiare dela orașe și sate să se declare, dacă se alătură la hotărârea Consiliului național maghiar, ca Ungaria să fie republică.

Károlyi va pleca în curând, cu suită, în *Svizzera*, ca să informeze antanta despre stările de aici, „pentru că antanta e fals informată și are păreri rele despre Ungaria și Maghiari”.

Ungaria e izolată

de lumea mare. Jur-impresur dușmani. În capitala Tării ungurești un singur stat european mai e reprezentat diplomaticeste... Tara cehă, prin *Dr. Stodola*. Dar cum, după declarațiile lui *Károlyi*, trimisul maghiar s'a napoiat din Praga, rămânea-va oare și acest unul?!

În capitală sunt numai conzuli, n cea mai mare parte „cetățeni din Pesta, negustori și industriași” — se plânge un *maghiar bulgar*, altul *danez*, apoi olandez, german și turc. Cinci.

Cel bulgar de-o săptămână nu mai are știri din Sofia. Olandezul de două săptămâni abia are câteva știri cu greu strecurate; consulul danez cetește gazete și el, — de două săptămâni nu poate nici telefona, nici telegrafia; mai rău stă Turcul, de săptămâni ntregi n'are știri. În fine consulul german, El știe toate. Se miră ziaristul, care l-a cercetat, cât de natural vorbește azi despre sfat militar, republică, democrație. „Probabil — i-a zis — că se vor netezi neînțelegerile presupuse ntre noua Tară ungurească și noua Tară nemțească. *Pacea va fi pacea popoarelor, iar popoarele se nteleg mai bine decât guvernele.* — Chestia, cum trec trupele lui *Mackensen* prin Ungaria, înarmați ori neînarmați, cred că în câteva zile nu va mai fi de discutat”.

Germanii nu se supun

provocării guvernului maghiar. „*Világ*” scrie că nici nu e speranță ca generalul *Mackensen* să așe Apună. Trupele germane abia de vor depune armele, căci — după știrile din Cluj, Orșova, Brașov — Germanii au intrat înarmați pe teritor unguresc. Ungaria e în demobilizare, nu e prin urmare în situația de a sili cu arma pe Germani, să treacă nearmați. Neavând alt mijloc, guvernul a protestat.

La intrarea pe la Predeal, Germanii au ocupat liniile ferate până la Brașov, — ei păzesc drumurile și obiectele de artă. Au pus în aplicare un mers special de trenuri, fără a ținea seamă de cel al Căilor ferate ungurești.

Și iarăși, când s'au depărtat din Neoplanta, au dat în aer tunelul dela *Ciortonovca*.

SITUAȚIA ÎN GERMANIA.

„Vae victis”.

Oficial se anuță următoarele condiții aspre de armistițiu, dictate Germanilor:

1. Contractul intră în vigoare după trecerea alor șase ore dela iscălirea lui.

2. Belgia, Franța, Alsacia-Lorena trebuie evacuată în restimp de 14 zile. Trupele ce rămân peste termen pe teritoriile amintite, vor fi internate, respective declarate de capturate.

3. Germania trebuie să predea 5000 de tunuri, îndeosebi mortiere, 30.000 mitraliere, 3000 mașini de aruncat bombe, 2000 de aeroplane.

4. Evacuarea țărmului stâng al Rinului. Antanta ocupă orașele Mainz, Koblenz, Köln în raze de 30 km.

5. În dreapta Rinului Germania evacuează o zonă neutră în lățime de 30—40 km., în restimp de 11 zile.

6. Din stânga Rinului nu-i permis să se transporte nimic. Fabricile, căile ferate trebuie să rămână neatînse.

7. Germania trebuie să predea 5000 de locomotive, 15.000 vagoane și 10.000 de automobile.

8. Trupele antantei, cari vor ocupa teritoriile evacuate, le va alimenta Germania.

9. Toate trupele din răsărit trebuie retrase îndărătul hotarului din 1 August 1914.

10. Nullificarea contractelor din Brest-Litovsk și din București.

11. Capitulare necondiționată în Africa răsăriteană (colonii).

12. Restituirea depozitelor băncii belgiene și a depunerilor rusești și românești în aur.

13. Predarea prizonierilor, — antanta nu predă pe al săi.

14. Germania trebuie să predea 100 de submarine, 8 cuirasate și 6 dreadnoughturi. Celelalte vase de războiu vor fi demobilizate și puse sub supravegherea antantei, în porturi neutre sau în ale aliaților.

15. Asigurarea libertății navigației în strămtorea Kattegat. Toate minele, fortărețele și mortierele, cari ar împiedeca navigația, să se depărteze.

16. Blocada rămâne și pe mai departe în vigoare. Antanta poate captura și de aici înainte vase germane.

17. Germania e îndatorată, să ridice stavilele îndreptate împotriva navigației țărilor neutrale.

18. Armistițiul durează 30 zile.

Primate condițiile.

de armistițiu din partea secretarilor de stat, după cum se comunică din Berlin, delegaților li s'au dat îndrumări în acest înțeles.

Milă în clipa din urmă.

Secretarul la externe, *Solf*, a trimis următoarea telegramă lui *Lansing*:

„Guvernul german se adresează către președintele Statelor-Unite cu credință în comunitatea scopurilor și idealurilor democratice și-l roagă să restabilească pacea. Pacea aceasta trebuie să congrueze cu principiile lui *Wilson*. Președintele a declarat, c'ar războiul nu se poartă împotriva poporului german, că nu voiește să împiedece poporul german în dezvoltarea pacinică. Guvernul german a primit condițiile de armistițiu, cari pun Germania în situație desperată în urma predării mijloacelor de comunicație, în urma ahinării trupelor antantei și în urma susținerii și pe mai departe a blocadel pentru Germania. Aceste condiții înseamnă pentru milioanele de bărbați, femei și copii moartea prin foamete.

Solf am fost să primim condițiile și atragem luarea aminte a președintelui *Wilson* asupra faptului, că punerea în aplicare a condițiilor ar stârni în sufletul poporului german un simțământ contrar celui, care e temelia restaurării alianței popoarelor. În urmare poporul german roagă în ora din urmă pe președintele Statelor-Unite, să intervină la aliați pentru ușurarea condițiilor”.

„Ce alt ton în asemănare cu tunetele și fulgerele *Kaiserului* de ieri!..

Se prăbușesc tronuri...

Nu se dețășoară neted nici revoluția din Germania. Prea sunt multe stătuțele și tronurile și revoluția trece prin toate douăzeci și două.

Exkaiserul e în Olanda, cu familia și cu *Hindenburg*. E vorba să fie internat acolo. Ginerelul lui, *principala de Braunschweig*, a fost silit să plece.

Aceeaș soarte l-a ajuns pe *principala de Oldenburg*. În Drezda a abzis regele *Saxoniei*, camera s'a disolvat, nouile alegeri se vor face în temelul votului universal. — Mai mulți principii se gată de plecare, cu familiile, spre Dania. — E internat și *ostul cancelar*, principele de *Baden*, iar principele bavarez, comandant în apus, *Rupprecht*, a fugit dela front împreună cu guvernorul german al *Belgiei*.

Înlăuntrul țării revoluția băntuie mai departe, încă tot vehement... (se).

DESTRĂMAREA MONARHIEI.

Frământări și lupte spre libertatea națională.

Ungaria.

Neue Freie Presse (Viena) scrie între altele despre nota lui Wilson către guvernul român:

„Zădarnică mai e speranța, că antanta va împlini loial dorința guvernului maghiar de-a păstra alcătuirea țării în forma sa de azi. Cehii sunt deja pe teritoriu ungar și aproape de Pojón. Francezii se vor duce doar împotriva lor? Ori Wilson își va călca cuvântul, prin care a dat deplină putere Cehilor să judece singuri ce trebuie să facă? Nota lui Wilson, care aduce la cunoștință Românilor, în fața lumii întregi, că el împlinește tot ce numai vreau, e o chemare după toată rânduiala, ca nu cumva să fie modești, ci cât se poate să traducă în fapte tot ceea ce au sperat vre-odată în viul lor ndrăzneț”.

Se desminte intrarea Românilor în Ardeal și Bănat.

Guvernul maghiar a trimis a proclamatie „Cătră popoarele țării”, iscălită de Károlyi și de năn. de războiu Bartha;

Cehii au pătruns în Ungaria. Ne fiind Ungaria în stare de războiu cu statul ceho-slovac, nimic nu îndreptățește fapta Cehilor. De aceea guvernul maghiar protestează și „a hotărât să pășească cu putere armată împotriva atacurilor de ori unde, în dreptate contra hotarelor țării, fiind acestea fățișe dreptului internațional”.

Intăile trupe au și plecat.

Pentru apărarea granițelor Ardealului ministrul Bartha a declarat că va organiza *legiuni de Săcu*.

După știri din Budapesta, generalul D'Esperay ar fi revocat trupele sârbești din Neoplanta.

Aceasta poate pentru încunjurarea ciocnirilor în restimpul evacuării, conform punctului 1 din contract.

Organizarea Românilor.

Consiliul militar român se organizează.

Viena. — Baronul Ioan Boeriu general major, cavalerul ordinului Maria Terezia — a luat conducerea comisiei centrale a Statului militar român. General-majorul Boeriu va merge curând în Bucovina, Ungaria și Ardeal, să facă cunoscută organizația aceasta cu trupele naționale de aici.

Marinarilor români se alătură la Consiliul național român.

Din Pola a sosit o telegramă din partea marinarilor români, cari de asemenea au format o filială a consiliului național român, aducând la cunoștința consiliului central militar român din Viena, că și dânsii au depus jurământul de credință consiliului național român, punându-se la dispoziția lui. Tot odată le stă la dispoziție un vas de războiu, pe care l-au luat în primire, arborând pe el drapelul român.

Așa dar după câteva veacuri și pe Marea Adriatică, mândra Mare a mamei noastre, făcând drapelul adorat al națiunii române.

Studentimea română se pune în serviciul Consiliului național român.

Tinerimea universitară română din Budapesta salută cu entuziasmul viguros al tineretei „Consiliul Național Român”, ca. unicul organ îndreptățit și chemat să cărmuiască soarta națiunii române din Ungaria și Transilvania și constie de vremurile hotărâtoare pentru soarta neamului românesc, se pune în serviciul lui hotărât fiind să aducă orice jertfă pentru binele neamului din care face parte.

Face, totodată, apel către toți cei de un simțământ și un gând cu ea că fără amânare să grăbească a da tot sprijinul Consiliului național român și în deplină solidaritate, umăr la umăr, să dea dovadă, că suntem un popor demn de principile proclamate de președintele Statelor-Unite Americane, ca toate popoarele să-și hotărască singure soarta și așezarea între celelalte națiuni libere.

Adunarea muncitorilor români din Csepel

a declarat cu multă însuflețire și unanimitate, că se alătură la Consiliul național român și-l va sprijini în munca sa pentru creșterea fericirii poporului român.

Consiliul național român din Alba-Iulia.

În 4 Noembrie s'a înființat în Alba-Iulia Consiliul național român în frunte cu membrii: Ioan Teulescu protopop, Dr. Rubin Patitia avocat, Dr. Zaharie Muntean avocat, Dr. Ioan Marciac avocat, Dr. Ioan Colbazi avocat, Vasile Ureică protopop, Dr. Alexandru Fodor medic, Virgil Vlad farmacist; tot atunci s'a înființat și Consiliul militar român în fruntea căruia stă căpitanul Ioan F. Negruțiu inginer, iar membrii acestui consiliu sunt: Dr. Aurel Boteni medic, Dr. Zeno Dumitrescu medic, Dr. Dominic Medrea medic, Ovidiu Gritta sublocotenent, Ioan Halasu subloc., Florean Medrea căpitan, comandantul litar al gardei, Dr. Martian Caluți adv. locotenent, Septimiu Pop inginer sublocot., Cornel Cozma locot., George Man subloc., Florian Rusan ștegar, Consiliul ca organ al comitetului executiv al partidului național român și-a și început activitatea luând în mâinile sale conducerea întregului comitat — Alba-inferioară; prin urmare toate celelalte consilii din acest comitat au să primească informațiuni și îndrumări dela acest consiliu.

Consiliul național în Târnava-mare.

Membrii partidului național român din Târnava mare, întruniți în adunarea ținută la 5 Nov. 1918 în Sighisoara, decid unanim următoarele:

1. Salută cu bucurie Consiliul național român central, și exprimă aderență și credință nestrămutată, — declarând că în comitatul Târnava-mare s'a constituit Consiliul național român, al cărui scop este:

a) a întreține legătura cu Consiliul național român central al poporului român din Ungaria și Transilvania;

b) a executa decisiunile acestuia și

c) a mijloci legătura acestuia cu forurile sau factorii locali străini de Consiliul național român.

2. Consiliul național român stă pe baza liberei deciziuni a sorții poporului românesc și e întru toate supus Consiliului național român central, — fără să altereze libera deciziune a poporului, din care numai absoluta independență națională și politică poate urma.

3. În ce privește ordinea publică amenințată de stările anormale de azi, — Consiliul național român se declară gata a conlucra cu factorii străini sau asemuitorii ai concetățenilor noștri de națiune maghiară sau săsească, spre asigurarea vieții și avutului tuturor cetățenilor comitatului, precum și a tuturor concetățenilor ungari sau transilvăneni.

Adunare populară în Brad.

În centrul Zarandului, în Brad, s'a ținut sub prezidiul profesorului Dr. Ioan Radu adunare populară. Președintele, în cuvântarea sa, preamărește „soarele învierii neamului nostru din patru lăte”; dojeneste faptele neiertate, ce s'au săvârșit; îndeamnă la iertare — pentru înviere — și la fapte demne, cari să nu tulbure „zorii mândre ale păcii românești”. Tot acolo s'a constituit și Consiliul național român.

Adunări în cercul Siria.

În 6 Noembrie adunarea cercului Siria a ales de comisar pe dl Dr. Iacob Hotăran, deasemenea și 48 bărbați de încredere pentru cerc și senatul comunei Siria. Dl G. N. Romina, comisarul poporului li-a luat jurământul în 7 Noembrie. În aceeași zi senatul comunei Siria a ales prin vot secret de primar pe Savu Tămaș, iar sfetnici comunali pe D. Debeleac, P. Vancu, D. Budai, I. L. Amar și P. Cișmașu.

În 8 Noembrie comisarul Dr. Hotăran însoțit de membrii gardei naționale române din Siria, a convocat adunare populară în Covăsița, în care explicându-se poporului situația politică de azi, preotul Cure a fost încredințat cu constituirea antistitei comunale și cu organizarea gardei naționale.

Cercul Hălmașului.

Garda națională română stă sub conducerea lui Dr. E. Costina. Ordinea e completă. Din Hălmașiu se anunță oficios: Garda națională română ține sub pază toate oficiile, se restabilesc mijloacele de comunicație, telefon, telegraf. Urmează

restabilirea acestora în cerc. Oficiantilor vechi li s'a permis transportarea averilor private. În garda din Hălmașiu sunt numai Români: 44 oameni bine plătiți și excelent alimentați. Pentru acoperirea speselor momentane locuitorii au dăruit până ieri 50 mii coroane.

Consiliul național român din Beiuș.

Duminecă, 3 Nov. n., Români din Beiuș înțelegând, că după amiazi Maghiari vor să înființeze consiliul național maghiar, s'au întrunit în mod spontan în localul Casinei române, unde cu însuflețire unanimă au declarat de constituit *Consiliul național român* cu următorii membri în permanență:

Dr. Ioan Ciordaș avocat, Dr. Gavril Cosma avocat, Camil Sălăgian profesor, Dr. Constantin Popoviciu avocat, Iurie Crișan meseriaș, Roman Cristian meseriaș, Traian A. Pinteru candidat de avocat, notarul consiliului, Dr. Alexandru Pteancu profesor, Dr. Constantin Pavel profesor, Dr. Cornel Nyes medic.

Consiliul național român constituit, prin membrii Dr. Ioan Ciordaș, Dr. Gavril Cosma, Dr. Const. Popoviciu aduce numai decât la cunoștința prețelului următoarea rezoluție:

„Românii din Beiuș în adunarea lor ținută la 3 Nov. n. 1918 orele 12 a. m., pe baza dreptului de a dispune liber asupra să fiecare națiune, — drept recunoscut și de consiliul național maghiar regnicolar, — au constituit consiliul național român ca organ al comitetului executiv al partidului național român”.

„Consiliul național român salută consiliul național maghiar din loc, și până la alte orientări, ce le va primi dela comitetul executiv al partidului național român, îl va sprijini în susținerea ordinei și în asigurarea rezolvirei neconturbate a afacerilor publice”.

Sătmar.

În 6 Noembrie s'a constituit în Sătmar Consiliul național român. Pe ziua de 13 Noembrie e convocată marea adunare de constituire, la care vor participa, prin reprezentanți, toate comunele românești din comitatul Sătmar.

Adunare națională în Caransebeș.

Românii din Caransebeș au ținut Joi în 25 Octomvrie c. la orele 6 seara în sala cea mare a magistratului orășenesc o impozantă adunare națională, pentru a se pronunța în fața situației politice schimbate. Sala era în înțelesul străns al cuvântului arhiplină de Români din Caransebeș și jur, iar galeria era împodobită cu cumma damelor române din localitate. Mândrul drapel tricolor adumbria mulțimea. Vrednicul protopop al Caransebeșului, Andrei Ghidiu, deschide marea adunare printr'o vorbire însuflețită. El urmează discursul înțelept al directorului Dr. Petru Barbu despre scopul întrunirii și despre folosirea în mod demn a libertății noastre naționale. Dr. Cornel Cornean expune luptele și străduințele neamului românesc în cursul celor trecute vremi și apoi propune ca adunarea să făgăduiască credință neclintită Consiliului național al Românilor din Ungaria și Transilvania, unicul for chemat a conduce treburile obștei românești; să aleagă un sfat național al Românilor din Caransebeș, căruiu l-se supune prin rostul căpitanului Maniu și al locotenentului Dr. Al. Morariu și sfatul militar român, încredințat cu organizarea gardei naționale române. Adunarea primește propunerile și jură credință sflatului național român; apoi alege sfatul național local. Un convoiu nesfârșit pornește cu „Deșteaptă-te Române” și „Pe-al nostru steag” spre reședința episcopescă aducând omagii P. S. Sale episcopului Dr. E. Cristea. P. S. Sa pronunță cu acest prilej unul dintre cele mai clasice și nsuflețite discursuri, din câte a rostit vre-odată. Apoi mulțimea se întoarce în ordine iarăși în piață, unde între accentele puternice ale imnului „Trei colori”, înfige drapelul național pe tronșionul magistratului orășenesc.

La administrația ziarului „Românul” aflată aplicare momentană

DOUĂ DOMNIȘOARE.

Sunt preferite cu scrisoare frumoasă și cu ceva praxă de birou.

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 12 Noembrie n. 1918.

Contele Károlyi către Wilson. La nota lui Wilson, trimisă popoarelor Ungariei contele Károlyi a răspuns prin telegrama fără fir următoare:

Dle Prezident! Guvernul poporului maghiar constituit din sânul Consiliului maghiar național va face tot posibilul ca să conducă pe baza principiilor Dtale, popoarele Ungariei prin prefacerea critică în ordine, dragoste reciprocă. Tot cugetul și toate puterile noastre se îndreptăază într'acolo, ca fapte neomenoase și abuzuri violente să nu păteze analele epocale de prefacere a lumii. Nu permitem ca să se discrediteze ori să se trăgăneze prin volnicia libertatea tragedă a poporului Ungariei. Te rog, dle prezident, comunică amicilor noștri celor mai mulți și inflacurați, că noi declinăm orice răspundere înaintea opiniei publice a lumii, înaintea istoriei și a popoarelor pentru crimele sistemului vechiu, cari pe drept au provocat oșanda democrațiilor lumii. Te rog dle prezident, să mijlocești, ca faptă neomenoasă și abuz volnic să nu amenințe din nici o parte democrația și libertatea noastră tină. Aceasta ar răni teribil sufletul popoarelor noastre și ar face imposibilă formarea pacificării drepte și a înțelgerii dintre popoare, fără care nu va fi nici când pe această lume pace și liniște. Dle prezident! Nu permite ca strivirea și umilirea popoarelor să sarpe pe la noi în tot locul cugetul de revanșă împotriva principiilor Dtale. Nu permite, ca munca pașnică a fiecărei națiuni să fie amenințată necontenit pe viitor de popoarele umilite și călcate în picioare, și să imundeze lumea civilizată cu masele unor noi nihilști. Dle prezident! Lumea nouă aduce cu încredere cauza ei înaintea areopagului lumii. Károlyi Mihály, ministrul prezident al guvernului poporal ungar.

Aviz. Ziarul nostru îl redactează în mod provizor un comitet redacțional. Pentru a asigura mersul normal al ziarului, rugăm pe dnii ziaristi disponibili, cari ar dori să ia asupra sa redactarea acestui ziar să se anunțe de urgență la Consiliul național român.

Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Arad a ținut Duminecă la 10 ore adunare în „Casa Muncitorilor”, la care au luat parte și mulți țărani, dintre cari 21 au abonat foaia noastră „Adevărul”. S'a ales președinte tov. I. Budean, iar notar tov. I. Costa. S'a constituit pe urmă comitetul din următorii: Leon Muntean comandant, Ioan Costa Ludovic Feier și Vasile Bencecan contradori, Vasile Maghiar, I. Budean, Dumitru Boar, Iacob Cărătuș, George Halmăgian și Ilie Damian, membri ordinari. Tovarășul Budean salută călduros tovarășii și țărani prezenti și îi îndeamnă pe toți la muncă, să se organizeze și să aboneze foaia noastră „Adevărul”, să cetească fiecare cât mai mult, că numai așa putem fi în curent cu lucrurile și evenimentele ce se petrec în jurul nostru. Pe urmă tov. Sava Damian-Strengar ia cuvântul și explică cu mult entuziasm însemnătatea revoluției, care a sugrunat sistemul barbar de guvernament de până aci, a rupt lanțurile cele mai tari ale militarismului și a înfăptuit democrația în toată lumea. Mai vorbesc încă tov. I. Costa, care pretinde dela țărani de față, ca nu numai să promită, ci să și stea întru ajutor și grupându-se sub steagul socialdemocrației, uniți în cugete și în simțuri vom putea ajunge la succesul dorit. E viu aplaudat! Adunarea se încheie între uralele de: Trăiască socialdemocrația!

Târguri improvizate pe la gări. Soldații germani în trecere spre casă inscenează pe la gări mari târguri formale. Se pun în vânzare tot felul de obiecte, mărfuri, vite și mobiliare câștigate pe la fronturi, cu preturi extraordinari de mici. S'a vândut d. e. la Arad cu prețul de 50 coroane un porc gras în greutate de 90 chili. și un pian bun cu 200 cor. Suntem încântați de marimozitatea Nemților, cari ne vând de toate pe preț de nimic. Pe ei poate nu i-a costat nimic....

Guvernul sovietelor din Rusia a oferit pace ententei. Fixarea locului pentru pertractări o lasă în voia aliaților.

Oficiale.

Comanda supremă a Gardelor naționale Române din Ungaria și Transilvania.

ORDINUL NR. 1.

Arad, la 12 Nov. 1918.

1. Organizarea.

Consiliul național român m'a denumit cu ziua de azi de comandant al tuturor gardelor naționale române din Ungaria și Ardeal. Preiau comanda și ordonez următoarele:

Statul major al gardelor naționale române cu reședința în Arad, se compune din:

Comandant: Major Alexandru Vlad.

Adjutant: Locot. Romul Rimbaș.

Secretar: Locot. Dr. Cornel Albu.

I. Referenți prezidiali: Căp. Dr. Vas. Avramescu,

Loc. Aurel Raicu,

Sublocot. Sabin Mladin.

II. Referenți strategici: Căp. Teodor Serb,

Locot. Sabin Codarcea.

III. Referenți economici: Căp. Const. Bugariu,

Sublocot. Dr. Lazar Nichi.

IV. Referenți Justițiar: Loc. Dr. Al. Stoinescu,

Sublocot. Dr. Simeon Zaslo.

V. Referenți sanitari: Col. med. Dr. G. Moga,

Loc. med. Dr. Adam Iancu,

Sublocot. sanitar Salvator Vuia.

VI. Referenți de legătură: Căp. Virgil Cernea,

Vol. Dr. Victor Hotăran.

VII. Referenți sufletesc: Preot mil. Vas. Debu.

VIII. Biroul central: Sublocot. Ioan Martin.

2. Serviciu intern.

Toate rapoartele și actele cari intră în scris sau cu vorba, le primește adjutantul și sunt a se introduce în ordine cronologică prin exhibit și a se înainta la adutantură, de unde se vor înainta țpre a- renților, cari le vor rezolva; le vor înainta spre aprobare comandantului și numai după aprobare este permis să se trimită prin expediu.

3. Serviciu în cancelarie.

Referenții împreună cu personalul împărțit vor face serviciu zilnic dela 8—12 a. m. și dela 3—6 după amiază.

4. Serviciu de inspecție.

Adjutantura va designa zilnic dintre ofițerii împărțiți și din rezerva personală ofițeri de inspecție, cari vor sta în serviciu dela 8 a. m. până la 8 p. m. schimbându-se tot la 12 ore. — Ofițerului de inspecție i se împărțește un telefonist, care va face tot în același timp serviciu pe lângă răspunderea personală a ofițerului de inspecție.

5. Serviciul de siguranță.

Secția gardei naționale din Arad este îndrumată să provadă serviciul de siguranță prin organele următoare: 1 ofițer, 2 subofițeri, 20 feciori și 4 ordonante. Garda are sediul în edificiul statului major; se va schimba zilnic la orele 2 p. m. și va primi ordinele detaliate dela adjutantura.

6. Serviciul de ordonanță.

Secția gardei naționale române din Arad va designa dintre gardiștii înrolați pentru adjutantura și fiecare referent câte 2 ordonante și pentru provederea serviciului de postă 4 bicicliști.

7. Activitatea referenților.

Adjutantura stă la dispoziția comandantului, va pregăti ordinele de zi, rapoartele și va rezolva actele rezervate.

I. Referențul prezidial va ținea în evidență pe toți ofițerii și gardiștii înrolați, va continua organizarea gardelor și va face propuneri de ordine pentru desvoltarea și lățirea organismului gardelor naționale române.

II. Referențul strategic, va avea să organizeze gardele din punct de vedere militar, va îngriji de disciplina lor și folosirea lor în scopul de a putea susține ordinea și siguranța publică, cu un cuvânt va da directivele pentru serviciul extern a gardelor.

III. Ref. economic va lua în posesiune și în evidență toate materialele, armatură, muniție, edificiul și întreg materialul militar spre a-l salva pentru Consiliul național român.

Va îngriji de competențele ofițerilor și a gardiștilor înrolați, atât pentru trecut cât și în viitor. Va

îngriji de alimentarea gardiștilor din serviciu.

Ref. justițiar va avea să rezolve toate chestiile juridice și judecătorești.

V. Referențul sanitar. Va îngriji ca toți soldații, cari au venit și vor veni din garnizoanele vechi să fie vizitați prin medicii locali încrezuți, va concentra bolnavii infecțioși în spitale designate pentru vindecare și va face organizare cât de vastă pentru îngrijirea sanitară a gardiștilor.

VI. Ref. de legătură. Susține legătura între Consiliul național român și comanda superioară a gardelor naționale române și va lua parte la ședințele Consiliului național român. Susține legătura cu autoritățile publice și informează ziarele.

VII. Referențul sufletesc va organiza o propagandă cât mai vastă pentru luminarea și deșteptarea poporului român, să înțeleagă însemnătatea schimbărilor mari politice și naționale. Va organiza mai departe agendele preoțești.

VIII. Biroul central va îngriji de exhibit, de expediu și arhivă și va provide toate agendele biroului.

8. Organizarea gardelor în comitate.

Garda națională din com. Arad s'a organizat anterior după cum s'a publicat în ordinul I apărut în ziarul *Românul* nr. 3 din 12 c. 1918 și s'a pus sub comanda supremă a gardelor naționale române.

Analog organizării gardei naționale române, pentru comitatul Arad, au să se organizeze toate gardele din toate comitatele locuite de Români.

În sediul comitatelor se va forma comanda comitatensă, după formularul din punctul 1, a acestui ordin și imediat după organizare să se trimită prin un ofițer adjutantului comandei supreme, Arad Ferenc-tér, școala civilă, lista ofițerilor referenți împreună cu propunerea concretă asupra ofițerului, care va să fie denumit de comandant al gardei în comitatul respectiv.

Dacă va fi de lipsă, se pot asocia și 2—3 comitate pentru formarea unei garde comune.

Organizarea detaliată s'a publicat în organul oficios „Românul” nr. 1 și 3.

9. Competințe.

Competințele ofițerilor și subofițerilor cu plată din gardă este, până la rangul de căpitan, leafa veche fundamentală, plus 100 procente, iar dela rangul de major în sus, leafa fundamentală, plus 75 procente și zilnic 30 cor. adaus de serviciu, iar pentru gardiști pentru zilele de serviciu 20 cor., plus 5 cor. pentru alimentare.

Orice alte adausuri sunt oprite.

10. Desființarea sfaturilor militare.

Spre a evita orice neînțelegere și nedumerire asupra organizării gardelor naționale române, se constată, că acestea nu au avut și nu au nici o legătură cu așa numitele Sfaturi militare; și dacă din neînțelegere s'ar fi instituit undeva formațiuni de felul acesta, sunt a se desființa și a se înlocui prin organele sus amintite a gardelor naționale române.

11. Comunicate.

Ordinele comandei superioare a gardelor naționale române din Ungaria și Transilvania se vor publica în ziarul „Românul” și se vor trimite la toate comandele gardelor comitatene prin postă ori prin curier. Ordinele comandei gardei naționale comitatene se vor extrada secțiilor concernente prin postă și se vor înainta în 2 exemplare adjutantului comandei superioare a gardelor naționale rom. din Arad, Ferenc-tér 9. Polgári iskola.

12. Alimente sabotage.

Fiind asigurarea alimentelor un interes general, exportul de bucate, îmbrăcăminte și ori ce fel de material e oprit, afară de cadrele teritoriului locuit de Români.

R. Rimbaș, locot.
adjutant.

Major Vlad.
comandant.

Ultimele știri.

București. — România a terminat mobilizarea armatei dela 26—52 de ani.

Budapesta. — Guvernul a numit ambasador pentru România pe căp. Stoianovici care s'a și înfățișat la primministrul român. A fost primit afabil, dar primministrul a declarat, că va recunoaște Ungaria ca țară independentă, numai dacă o va recunoaște și antanta.

Pojon. — Cehii au ocupat comitatele Nyitra Turóc, Árva și Trenosén.

Viena. — După zările olandeze, moștenitorul de tron german a fost împușcat.

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea.
Editor responsabil: Aurel Rusu.